

ze had razende driftbuien. Tot haar eer moet ik zeggen, dat ze den schijn tegenover de buitenwereld ophield. Ik was in dien tijd verbeterd, ellendig, had dikwijls het gevoel levend gevild te worden. Als ik toen mijn kleinen, zachten Kees niet gehad had, was ik er vandoor gegaan als een oplichter.

Daarna kwam weer een tijd, dat het materieel beter ging. Ik had een paar redelijk goed betaalde portretten geschilderd. De modellen had ik zelf gekozen. Ze interesseerden me. Jacqueline trok er op uit en bezorgde me bestellingen. Ze was woedend als ik er een weigerde. Maar ik wilde m'n tijd niet verknoeien. Er zijn gekke dingen gebeurd. Herinner je nog het portret van dien gevierden legatiesecretaris, waar ik de onbenulligheid zoo dik had opgelegd, dat iedereen weg was van den lach? Het was meer een caricatuur dan een portret. De man zelf zag het niet, maar ieder ander wel. 't Ding heeft sensatie gemaakt op een tentoonstelling van Arti. De menschen werden bang voor me en daar hadden ze niet heelemaal ongelijk in.

Jacqueline kon niet verkroppen, dat ik pertinent weigerde meer portretten te maken dan noodig was om doodeenvoudig te leven. Ze heeft van alles geprobeerd. Het eenige gevolg was, dat we hoe langer hoe verder uit elkaar raakten. Ik ging in mijn atelier slapen. In dien tijd is Bettie in mijn leven gekomen. Je weet hoe, ik hoef 't je niet te herhalen. Voor haar heb ik gedaan, wat ik Jacqueline altijd geweigerd had, ik heb net zoo lang geschipperd tot ik genoeg geld bij elkaar had voor een reis naar het Zuiden. In die maanden heb ik ervaren, Marie, wat liefde voor een man en vooral voor een kunstenaar kan beteekenen. Ik leed wel onder het besef van het tijdelijke, van het voorloopige van ons samenzijn, juist in die dingen willen niet meer jonge mannen misschien meer dan vrouwen, de bestendigheid en de verzekerdheid van den duur tot het einde, maar hoe onnoemelijk gelukkig ben ik geweest! En hoe hebben haar bloeiende vrouwelijkheid, haar teederheid, haar schoonheid, haar hartstocht me verrijkt! Ik steeg in mijn werk tot hoogten, die ik nooit had gekend. Ik werkte misschien minder, maar oneindig veel beter en gemakkelijker.

Toen ik thuis kwam heb ik alles aan Jacqueline verteld. Wij zijn overeengekomen niet te scheiden. Ik kon niet twee gezinnen onderhouden, haar familie kon niet helpen. Bovendien waren er de kinderen.

Kees is spoedig daarna gestorven. Zijn dood heeft Jacqueline en mij niet tot elkaar gebracht. Zij heeft een amant genomen, een getrouwd man. Maar ook hierin heeft ze altijd den schijn weten op te houden. Nu ik erop terugzie, moet ik wel erkennen, dat zij een vrouw was, die wist hoe te handelen in het leven. Henriette groeide op, meer en meer het evenbeeld van haar moeder. Ze stelde geen belang in kunst, ze vroeg nooit m'n schilderijen te zien. Ze is nu getrouwd met haar handelsmeneer en ik wensch haar alle mogelijke goeds toe. Ze interesseert me